

לקבלת העלוך במייל
יש לשלוח בקשה
לכתובת המופיעה למטה

כל הזכויות שמורות למו"ל

מים זכים

זורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת אמור

ורק מ"מ כיון שמאידך קיי"ל, שיהערום לא יתרום, והיינו שאסור לבטל את ברכת המצוות שתיקנו חז"ל לברך על המצוות, ואסור לקיים את המצוה בלא ברכה, - משום הכי יש לנו להורות, דאם מעיקר הדין ע"פ דיני וכללי הברכות, הוא יכול לברך על הספירות שישפור מכאן ואילך, משום ס"ס וכנ"ל, אזי בכה"ג הוא חייב לספור בברכה, - ואע"פ שהוא נכנס בזה לחשש קטן של ברכה לבטלה, מ"מ דינו לספור בברכה, כיון דאסור לו להימנע מלברך, כיון דמאידך קיי"ל דהערום לא יתרום וכנ"ל.

- ג -

ומעתה להביאור הנ"ל יליע טובא בנידון דידן, גבי אשה שמסתפקת אם ספרה אתמול, דמעתה יש לדון, דאע"פ דבעצם יש ס"ס להתיר לה לברך על מה שתספור מכאן ואילך, אך מ"מ יתכן דלדינא אין לה לברך מכאן ואילך, כיון דלכתחילה עדיף להימנע ולא להיכנס כלל לחשש ברכה לבטלה, אפי' בכה"ג שהחשש קטן, ואע"פ שיש ס"ס להתיר לה לברך.

והרי בעצם לנשים אין שום חיוב לברך על קיום מצות ספירת העומר משום 'הערום לא יתרום' הנ"ל, כיון שבעצם נשים אינן מחוייבות כלל בספירת העומר, ולכן יש לדון, דכיון דאינה חייבת כלל לברך, למה לה להיכנס עצמה לחשש ברכה לבטלה, ולכאוי עדיף שלא תברך על מה שתספור מכאן ואילך.

[ואע"פ שישנן נשים שרוצות לקיים ולספור בברכה בדווקא (בתורת אינן מצוות ועושות), לפי מה שקיי"ל ברמ"א (או"ח סי' תקפ"ט, ו), שנשים יכולות לברך על מ"ע שהז"ג, - אך מ"מ ודאי שאין להן שום 'חיוב' לברך על הספירה, (וגם יש שהורו שנשים לא יברכו על הספירה כלל, עיי' במשנ"ב סי' תפ"ט, ג).]

וכע"ז יש לדון, האם נשים שנוטלות לולב בברכה, יכולות לקנות אתרוג עם הכשר, שמצויין עליו שדרגתו היא 'כשר לברכה', - דהרי יתכן דהאתרוג כשר לברכה רק מחמת ס"ס, או שכשרות האתרוג נתונה במחלוקת הפוסקים, ורק בדיעבד נוקטים שהאתרוג כשר לברכה, אך לכתחילה יש לחשוש לדעות שהאתרוג פסול וכדו', - ולהנ"ל יש לדון, שאתרוג ש'כשר לברכה' גבי איש, אינו בהכרח שהוא 'כשר לברכה' גם גבי אשה, ויל"ע.

- ד -

ואמנם באמת יש לדון בעצם מה שכתבנו לעיל בפשיטות, שלכתחילה אסור להיכנס לספק איסור ברכה לבטלה, גם במקום שע"פ הדין אזלין לקולא משום דאיכא ס"ס להקל, דכתבנו דאעפ"כ יש לדון, שלכתחילה אין להיכנס לחשש איסור ברכה לבטלה כלל, - אכן באמת אין זה פשוט כלל וכלל, וכדלהלן.

דהנה יעוי' במשנ"ב בשו"ע (או"ח סי' י, ז), לגבי מלבוש שיש ספק אם הוא חייב בציצית, שמספק מטילין אותו לחומרא וצריך להטיל בו ציצית, ומאידך אסור לצאת איתו בשבת, דשמא הוא פטור מציצית, והציצית הוי כמשוי.

ובמשנ"ב (שם, כז) הביא את דברי המג"א שכתב, שמספק אסור לצאת עם המלבוש הנ"ל גם לכרמלית, - ואע"פ שהוצאה

ויספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהי"נה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה': (כג, טו-טז).

הנה יש לדון בנידון המצוי בכל יום ויום מימי ספירת העומר, באשה שנוהגת לספור כל יום ספירת העומר עם ברכה, וכעת היא מסתפקת שמא היא שכחה לספור אתמול, - ויש לדון טובא, האם היא יכולה להמשיך ולספור ספירת העומר עם ברכה, או"ד דאין לה לברך על מה שתספור מכאן ואילך, - ולא מצאתי כעת האם כבר דיברו בזה, וכאמור הנידון הנ"ל הוא מהשאלות המצויות בכל יום ויום.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה אילו הנידון הנ"ל הי' גבי איש, שהיום הוא מסופק שמא הוא שכח לספור אתמול, הרי הדבר מבואר בשו"ע (או"ח סי' תפ"ט, ח) שכתב וז"ל, 'אם שכח לברך באחד מהימים (כלומר, שכח לספור), בין יום ראשון בין משאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה, - אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר ימים בברכה', עכ"ל.

אמנם גבי אשה שמסתפקת אם ספרה אתמול, יש מקום לדון דאין לה לברך על מה שתספור מכאן ואילך, - כיון שכל הטעם שלגבי הנידון הנ"ל באיש, הדין שימשיך לספור בשאר הימים בברכה, הוא משום דאיכא בזה ספק ספיקא לחיבו בברכה וכמשנ"ב המשנ"ב (סי"ק לח), דאיכא ספק אחד שמא לא דילג כלל, - ואם תימצא לומר שדילג, שמא הלכה כהפוסקים דכל יום הוא מצוה בפני עצמו, ואין ספירת כל הימים מעכבת זו את זו, וכיון שיש ס"ס לחיבו בברכה, לכן דינו להמשיך ולספור בשאר הימים בברכה.

אך באשה שמסתפקת אם ספרה אתמול, יש מקום לדון דאע"פ דיש ס"ס להתיר לה לברך על מה שתספור מכאן ואילך, אך מ"מ יתכן דלדינא אין לה לברך על מה שתספור מכאן ואילך, וכדלהלן.

- ב -

דהנה בתחילה יש לברר, מדוע מורים לאיש שמסתפק בהנ"ל, להמשיך ולמנות בברכה, והרי עדיין יש צד קטן שאינו יכול להמשיך ולספור ספירת העומר, כיון שיתכן שהוא שכח לספור אתמול, ויתכן שספירת כל הימים מעכבת זו את זו, וא"כ להצד הזה אינו יכול להמשיך ולספור, - וא"כ יש לברר מדוע איננו חוששים להצד הקטן שיתכן שיש בזה ברכה לבטלה אם ימשיך לספור בברכה, ומדוע איננו מורים לו לספור בלא ברכה, מחמת החשש ברכה לבטלה שיש בזה.

ובפשטות יש מקום גדול לומר שהביאור בזה הוא, שבאמת מלכתחילה היינו מעדיפים שלא לסמוך על הס"ס הנ"ל, כיון שעדיף לא להיכנס כלל לחשש ברכה לבטלה, ואפי' במקום שהחשש הוא חשש קטן, עדיף לא להיכנס לחשש ברכה לבטלה.

ומעתה צליע בדעת הנך מהאחרונים דס"ל, דמותר **לכתחילה** להכניס עצמו לספק דרבנן, דהא לכאוי נראה שדעת השו"ע להלכה, **שלכתחילה אין ראוי** להיכנס לספק דרבנן, [ומבואר בשו"ע דאין ראוי להיכנס לספיקות, אפי' במקום ספק 'קיום מצוה' דרבנן, וכי"ש במקום ספק 'איסור' דרבנן, ואכמ"ל בזה].

ויש לומר בזה, דהאחרונים הנ"ל יבארו את דברי השו"ע הנ"ל, שי"ל שבעצם גם השו"ע מודה, שמעיקר הדין מותר **לכתחילה** לספור בספק חשיכה, ורק מ"מ 'המדקדקים' אינם סופרים עד צאת הכוכבים, 'וכן ראוי לעשות', דהיינו **שראוי לנהוג כהמדקדקים**, - אך מעיקר הדין, לדעתם באמת מותר **לכתחילה** לספור בספק חשיכה, משום דספיקא דרבנן לקולא, וע"ע **במשנ"ב** (שם, יד).

- ח -

ומעתה י"ל, דכיון דקיי"ל **המדקדקים** אינם נכנסים לספיקות כלל, אי"כ לפי"ז י"ל דגם בנידו"ד, שבעצם יש לאשה ס"ס שמתיר לה להמשיך ולספור בברכה, אך מ"מ גם בזה יש **היודר לדקדק** ולא להיכנס לספיקות כלל.

וא"כ י"ל דגם לדעת האחרונים הנ"ל, שס"ל שמותר **לכתחילה** להיכנס לספיקות במקום דקיי"ל לקולא, אך מ"מ גם לדעתם יש להורות לאשה הנ"ל, שלא תברך על מה שתספור מכאן ואילך, כיון שהרי כל הטעם שהיא רוצה לספור ספירת העומר אע"פ שהיא פטורה, הוא משום שהיא רוצה להיות מהדרת ומדקדקת במצוות, ורוצה לקיים גם את המצוות שלא נצטוותה בהן.

וא"כ אם היא רוצה להיות **מדקדקת** במצוות, ולקיים גם את המצוות שקיי"ל להלכה שהיא פטורה מהן (ע"ע במשנ"ב שם, ג, ואכמ"ל), אזי י"ל שיש להורות לה, שיותר ראוי לה לקיים בתחילה את הדיקדוקים שהוזכרו בשו"ע, **ולדקדק לא להיכנס לספק ברכה לבטלה**, גם במקום שקיי"ל לקולא, שהרי הדקדוק הזה קודם, למה שרוצה לדקדק ולקיים גם את המצוות שלא נצטוותה בהן, ולספור עם ברכה, - ולכן לכאוי י"ל, דגם לדעת האחרונים הנ"ל, יותר ראוי לה לספור בלא ברכה מכאן ואילך.

- ט -

אמנם לכאוי יש לשאול על כל הנ"ל, דאם באמת יש כאן חשש קטן של ברכה לבטלה, וכל הטעם שבאיש כה"ג קיי"ל שימשיך לספור בברכה, הוא רק משום שהאיש חייב לברך, משום 'הערום לא יתרום' וכנ"ל, - אי"כ צ"ע טובא, מדוע לא מורים לאיש כה"ג, **שלכתחילה** לא יכנס לחשש הקטן של ברכה לבטלה, אלא ישמע את הברכה מהשי"ץ או מחבירו, (וכמו שהורה לו המשנ"ב שם, לו), - ורק כה"ג שאין לו אפשרות לצאת מחבירו, רק אז יברך בעצמו משום 'הערום לא יתרום' וכנ"ל.

ומזה שקיי"ל בפשיטות, שמחמת שיש לו ס"ס, הוא יכול להמשיך ולמנות בברכה, לכאוי מוכח מזה, דאיי"צ לחשוש כאן כלל לברכה לבטלה, - ויש כמה דרכים לבאר בזה, מדוע באמת אי"צ לחשוש כאן כלל לברכה לבטלה, - ויש בזה נפ"מ טובא גם לנידו"ד, האם אשה יכולה להמשיך ולמנות בברכה כה"ג בלא פיקפוק, או שעדיף שמכאן ואילך תספור בלא ברכה, אך כבר אכמ"ל, - **וצ"ע למעשה**.

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה

ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות

בקו 'מים זכים': 02-633-5850

כמו כן בקו זה ניתן להאזין

לתגובות שהתקבלו במערכת

לכרמלית אסורה רק מדרבנן, וספק דרבנן לקולא, - אך מ"מ **אין עושין ספק דרבנן לכתחילה**, - וסיים המשנ"ב בזה"ל, **ורבים מן האחרונים מסכימים עם העולת תמיד דמיקל בזה** עכ"ל עיי"ש, - והעולה מזה דיש אחרונים דס"ל, דמעיקר הדין מותר **לכתחילה** לעבור על ספק איסור דרבנן, משום דקיי"ל דספק דרבנן לקולא.

[ואמנם יש מהאחרונים הנ"ל (שצוינו בשעה"צ שם, אות לה), שצירפו סברות נוספות, שיש בהן בכדי להתיר לצאת עם המלבוש הנ"ל לכרמלית, - ולדבריהם אין ראייה מהתם, שמותר לעבור על כל ספק איסור דרבנן גם בשאר דוכתי, - אך מדברי העולת תמיד (הנ"ל) והנהר שלום והחיי אדם (שצוינו בשעה"צ שם) נראה, דלאחר דקיי"ל דספק דרבנן לקולא, אזי מותר מעיקר הדין לעבור לכתחילה על ספק איסור דרבנן, גם בשאר דוכתי, עיי"ש ואכמ"ל].

- ה -

הרי לן שנחלקו בזה האחרונים, האם מותר **לכתחילה** לעבור על ספק איסור דרבנן וכנ"ל, - ויעוי בספר 'נהר שלום' (סי' י אות ג) שצויין בשעה"צ שם (אות לה), שהביא שנחלקו בזה הרא"ם והפרי"ח, - שהרא"ם ס"ל **שלכתחילה אסור להיכנס לספק דרבנן, וכן לכתחילה אסור להיכנס לס"ס בדאוי**, ואע"פ שבדיעבד קיי"ל בזה לקולא, - אך הפרי"ח (יו"ד סי' קי, בכללי ס"ס הארוך אות ד) פליג עליו וס"ל, **שמותר לכתחילה להיכנס לספק דרבנן, וכן מותר לכתחילה להיכנס לס"ס בדאוי**, עיי"ש.

ועתה נשוב לנידו"ד, שיצאנו לדון האם לאשה מותר לכתחילה להיכנס לחשש ברכה לבטלה, במקום שיש ס"ס להקל וכנ"ל, - דמעתה י"ל, דהנה נחלקו הראשונים האם האיסור לברך ברכה לבטלה, הוא איסור דאוי, או דעיקר האיסור מדרבנן, - אך מ"מ במקום דאי"כ **ספק איסור ברכה לבטלה, לכו"ע אנו נוקטים לחומרא שבספק איסור לברך, וכפי שאנו מחמירים בספק איסור דאוי**, (עי' במשנ"ב סי' רטו, כ).

[ולדידן קיי"ל להחמיר בספק איסור ברכה לבטלה, עוד יותר מאשר אנו מחמירים בשאר איסורי דאוי, - דהרי ישנם אופנים שאנו מחמירים שלא לברך במקום שיש חשש קטן של ברכה לבטלה, אע"פ שיש בהם ס"ס לחייבם בברכה (עי' במשנ"ב שם, ואכמ"ל בזה), - ואילו בשאר איסורי דאוי אנו נוקטים דס"ס לקולא].

- ו -

ומעתה יש לדון ולומר, דלדעת הנך דס"ל דמותר **לכתחילה** להיכנס לספיקות במקום דקיי"ל לקולא, אזי לדעתם י"ל, דמותר לאשה הנ"ל להמשיך ולספור ספירת העומר עם ברכה, - ואע"פ דיש חשש קטן של ברכה לבטלה, מ"מ מותר לה לברך, כיון דלמעשה קיי"ל בזה לקולא, שהרי קיי"ל שאיש כה"ג יכול לברך, מחמת שאי"כ ס"ס לחייבו בברכה, - וכיון דקיי"ל בזה לקולא, לכן גם אשה יכולה לברך.

ואע"פ דהאשה אינה מוכרחת להיכנס לספק הזה, דהא אינה חייבת כלל לברך, ואינה שייכת להא ד'הערום לא יתרום' וכנ"ל, אך מ"מ מותר לה לברך, משום דלדעתם מותר **לכתחילה** להיכנס לספיקות במקום דקיי"ל לקולא וכנ"ל.

אך לדעת הנך דס"ל דאסור **לכתחילה** להיכנס לספיקות, גם במקום דקיי"ל לקולא, אזי לדעתם יש לדון, דכיון דהאשה אינה חייבת כלל לברך, לכן אסור לה להכניס עצמה לחשש ברכה לבטלה, ומכאן ואילך תספור בלא ברכה וכנ"ל.

- ז -

אמנם באמת יש לדון ולומר, דבנידו"ד כו"ע יודו, דעדיף שלא תברך על מה שתספור מכאן ואילך, - דהנה יעוי' ביבית יוסף' (או"ח סי' תפט), שהביא שנחלקו הראשונים, האם שרי לכתחילה לספור ספירת העומר בספק חשיכה, כיון דספק דרבנן לקולא, - או דאין זה נכון שיכניס עצמו בספק לכתחילה עיי"ש, - ובשו"ע (שם, ב) כתב וז"ל, **'המדקדקים אינם סופרים עד צאת הכוכבים, וכן ראוי לעשות'**, עכ"ל.